Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 29, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill. sobota, 21. avgusta (August 21st) 1920. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 196.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Kristan srečno dospel v Ljubljano.

Tajništvo Jugoslovanskega Republičanskega Združenja je v četrtek prejelo iz Ljubljane sledečo brzojavko:

Ljubljana, 18. avgusta 1920. Jugoslovansko Republičansko Združenje, Chicago, Ill., Združene države.

Danes sem prišel v Ljubljano brez ovir. Zalaznikovo poročilo sledi. Jaz bom tudi pisal kmalu.

ETBIN KRISTAN.

(Sodrug Etbin Kristan je odpotoval iz New Yorka 27. julija s parnikom "President Wilson" v Trst in kot kaže brzojavka, je potoval tri tedne. Prvo poročilo br. Zalaznika, ki se nahaja v stari domovini že več kot mesec dni, bo objavljeno v "Prosveti" prihodnjo sredo. To poročilo je zelo važno, ker se tiče gospodarskega gibanja delavcev in kmetov v Sloveniji. Poročilo, ki ga omenja sodrug Kristan v gornji brzojavki, pride pozneje.

Veseli nas, da je sodrug Kristan srečno dospel v staro domovino in želimo mu obilo uspeha pri nadaljevanju velikega dela za gospodarsko svobodo in demokracijo v Jugoslaviji.—Op. ured.)

OD CORNWALLOVE KOMISIJE NI BILO PRIČAKOVATI DRUGEGA.

OPRALA JE ZAMORCA, KI JE PA VSEENO OSTAL ČRN.

Najeti profesijonalni pretepači so nedolžna jagnjeta, rudarji pa...

Charleston, W. Va. — Če je kdo verjel, da bo komisija, ki jo je imenoval governer Cornwall, da preišče dogodke v okraju Loganu, da so najeti profesijonalni pretepači, rekrutirani v človeških nižinah, kaj zakrivili, je sodil v blaznico. Od te komisije ni bilo drugega pričakovati, kot da opere profesijonalne pretepače in seveda odloži krivdo pred vrata rudarjev za vse dogodke v okraju Loganu.

Najlepše se glase stavki v poročilu komisije, ki govore, da premogovniški podjetniki nimajo najetih oboroženih stražnikov v dolini Guyan. Ko so rudarji čitali tole poročilo, so ga prečitali najmanj petkrat, da so se prepričali, če je res zapisano tako. In ko so čitali dalje, so brali, da kompanija le priznа, da plačuje šerifu okraja Logana vsaki mesec določeno vsoto, da izplača z njo "gotove deputije."

Komisija ne pravi, da se mora kaj takega takoj odpraviti, ampak le stvar obsoja, čeprav je tudi subvencija šerifu v protislovju z obstoječimi postavami.

Postava države Zapadne Virginije je v tem pogledu jasna kot beli dan, ker enajsta sekcija v sedmem poglavju zakonika te države pravi: "Nepostavno je, da zgoraj imenovane uradnike te države, šerifi itd. imenujejo deputije, da opravljajo službo stražnikov in čuvajev za privatne osebe, tvrdke ali korporacije."

Zakon je tako razumljiv, da ga razumejo še otroci, ki pohajajo v ljudsko šolo, le šerif okraja Logana in Cornallova komisija ga ne razumeta.

Priče so izpovedale pred komisijo, da so bile napadene od kompanijskih stražnikov, pokazale so komisiji tudi brazgotine in rane. Druge priče so zopet izpovedale, kako so kompanijski stražniki pometali na cesto organizirane rudarje iz kompanijskih hiš, dasiravno niso imeli za tako akcijo sodnijskega dovoljenja. Vse take izpovedi so bile bob ob steno, komisija je izrekla, da take izpovedi ne zadostujejo, da se dvigne obtožnica proti kompanijam. — Kaj pa je hotela komisija še več, da se dokaže, da je kompanija prelomila postave?

Organizirani delavci niso prav nič razočarani zaradi poročila komisije. Razočarani bi bili le tedaj, če bi komisija sporočila fakte in zahtevala, da pridejo pravi krivci takoj na zatožno klop. To bi bil res nepričakovan čudež.

NEMIRI V JOLIETSKI KAZNILNICI.

Joliet, Ill. — V državni kaznilnici je prišlo do nemirov in boja med kaznenci in stražniki. V tem boju je bil en kaznenec ustreljen, več kaznencev je pa bilo pretepenih.

V splošnem dirindaju so pa nekateri kaznenci podtaknili ogenj v šupah, v katerih je spravljen različen materijal.

Nemiri so nastali, ko je neki kaznenec, Louis Eakness po imenu, napadel nekega stražnika. Zakaj je napadel stražnika, tega seveda poročilo iz kaznilnice ne pove.

VREME.

Chicago in okolica: V nedeljo jasno in hladno. Severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 80, najnižja 73. Solnce izide ob 6:03, zaide ob 7:44.

STROJNIKI ZMAGUJEJO V CINCINNATIJU.

PODJETNIKI IZGUBIVAJO SIMPATIJE, ČEPRAV NASTOPAJO V PATRIJO. TIČNEM KOŠČUNU.

Organizacija strojnikov je dosegla uspehe tudi v raznih drugih mestih.

Cincinnati, O. — Boj več tisoč strojnikov v tem mestu za zboljšanje delavnih razmer se nadaljuje še vedno z novimi pridobitvami. Strojniki ne zahtevajo priznanja organizacije, ampak le povišanje mezde in zboljšanje drugih delavnih razmer.

Podjetniki se upirajo z vsemi svojimi močmi tem zahtevam, toda v defenzivi so in izgubivajo bitko. V svoji trmoglavosti apelirajo na patriotizem in kriče na ves glas, da so patrijotje. Ali take besede ne vlečejo več v javnosti, kajti podjetniki so že tolikokrat izrabili patriotizem za svoje privatne interese, da jim živ krst zunaj privatnopodjetniškega kroga ne verjame, da so patrijotični ljudje. Javno mnenje se kljub temu krčevitemu prizadevanju od strani privatnih podjetnikov nagiblje na stran strojnikov, ki vodijo trezno in preudarno agitacijo.

Kadar privatni podjetniki kriče, da so patrijotični ljudje, jih vprašajo strojniki, če smatrajo nizke delavske mezde za patrijotično delo, ki ne zadostuje za kritje vsakdanjih potreb. Taktika delavcev se je izkazala kot efektivna, ki prinese privatnim podjetnikom prav zanesljivo poraz.

Oakland, Cal. — Organizirani strojniki v tej državi so ustanovili državni distriktni svet, ki tvori člen v verigi njih mednarodne organizacije.

Nashville, Tenn. — Organizirani strojniki so podpisali pogodbo s podjetniki, po kateri se zboljšajo delavne razmere.

Savannah, Ga. — Strojniki v tem mestu zahtevajo, da se poviša mezda od ure na dolar petnajst centov. Podjetniki še niso odgovorili na zahtevo, toda sodi se, da jih sprejmejo brez ugovora in podpišejo novo pogodbo.

NAŠEL SE JE DRUG BEDAK.

Shubenacadie, N. S. — Tukajšnji farmar Wiliam Barbrick naznanja, da je zgradil poseben sod, v katerem se spusti prek slapov Niagare. Ni dolgo časa, ko je tak poizkus napravil neki angleški brivec in seveda utonil.

SPOZNANJE PRIHAJA POČASI, A TUKAJ JE.

PRODUCENTI SODIJO NA PRVO MESTO.

Tako se je izjavil zvezni biro za poduk.

Washington, D. C. — Počasi prihaja spoznanje, kdo je najvažnejši faktor za obstoj človeške družbe, a to spoznanje prihaja, čeprav se nazadnjaki vseh barv trudijo, da zakrijejo resnico. Dolgo časa je veljalo v Ameriki načelo, da je blago važneje, kot ljudje, ki ga producirajo. To načelo še danes čislajo privatni interesi, kajti če bi privatni interesi prišli do spoznanja, da sodijo producenti na prvo mesto, blago pa na drugo, bi kmalu imeli družabne razmere ,v katerih bi bili vsi deležni blagostanja, ki prihaja od duševnega in ročnega dela.

Zvezni biro za poduk je zdaj konstatiral, da sodi blago na drugo mesto in ne na prvo. V nekem odstavku se glasi, ki se nanaša na razmere na farmah, poleg pa tudi na splošne razmere: "V interesu narodnega zdravja moramo delati v prepričanju, da so ljudje, ki producirajo produkte, važnejši kot pa produkti."

"Na nekem drugem mestu se pa glasi: "Zanemarjeni elementi civilizacije vedno zrušijo civilizacijo."

Te besede so resnične, toda privatnim interesom niso ljube, ker se privatni interesi ravnajo vedno po izreku osla, ki je dejal, ko je bil sit: "Kaj me briga, če jutri trava še zeleni."

Tako je tudi s privatnimi interesi. Njim ni mar za bodočnost, ampak njih glavna želja je, da izkoriščajo tiste, ki delajo in nagromadujejo njih sadove dela kot svojo lastnino, čeprav pride za njimi vesoljni potop.

Zgornjih resničnih besed ni izrekel delavski agitator, ampak izrekli so jih ljudje, katerim je poverjena skrb za poduk. Privatni interesi se ne bodo ravnali po njih, kakor se tudi niso ozirali na besede, ki so jih pred njimi izrekli znanstveniki, katerim so današnje socijalne razmere odprta knjiga. Ali besede zveznega biroja so važne vseeno, ker le potrdijo, kar izjavljajo vsi zavedni delavci: Današnjim privatnim interesom je več za blago, kot pa za delavčevo življenje.

ŽENA SE JE ZBUDILA PO DVELETNEM SPANJU.

Waukesha, Wis. — Mrs. Clara Jorgenson, ki je spala več kot dve leti v sanatoriju, se je prebudila iz spanja. Obiskala jo je njena svakinja in s sabo pripeljala njeno šestletno hčerko. Zdravniki menijo, da je njena hči oživela njen spomin in povzročila, da se je vrnila v normalno stanje.

RAZSTRELBA JE UBILA SEDEM DELAVCEV.

Muskegon, Mich. — V tovarni Brunswick-Collender kompanije je razstrelba ubila sedem delavcev, tri delavce je pa težko poškodovala, da bodo najbrž podlegli poškodbam. Eksplozija se je dogodila v delavnici za kavčuk.

MEHIŠKI OGNJENIK NA DELU.

Mehiko, Meh. — Ognjenik Popocatepetl kaže zopet znamenja, da prične bruhati iz sebe. Njegov vrh je zavit v teman dim, ki ga včasi razsvetljuje plamen, prihajajoč iz ognjenikovega žrela. Pepel pada na bližnje mesto Ajotzingo.

DEZERTER OBSOJEN NA ŠTIRI LETA.

New York, N. Y. — Erwin R. Bergdoll, sin bogatega pivovarnarja iz Philadelphije, je bil obsojen na štiri leta ječe zaradi dezertacije. Njegov brat Grover je bil obsojen zaradi ravno istega prestopka, toda pobegnil je in še danes ne vedo, kje se nahaja.

KAJ JE MED JUGOSLAVIJO IN ALBANIJO?

London, 20. avg. — Danes so prišle v London vznemirljive vesti o izbruhu sovražnosti med Jugoslavije in Albanijo. Angleški vladni krogi se boje, da Jugoslavija morda okupira Albanijo, katero je Italija izpraznila pod pritiskom italijanskega delavstva. To povzroči nov konflikt z Italijo. Razmerje med Italijo in Jugoslavijo se je zopet poslabšalo. Giolitti ne more ponoviti pogajanja z Jugoslovani zaradi jadranskega vprašanja, ker ga ovirajo notranje razmere.

MISIJA OGRSKEGA TERORISTA POGORELA.

Karl Huszar ,vodja belega terorja, ki je prišel v Ameriko po denar, je moral pobrati pete.

NJEGOVI LASTNI ROJAKI SO MU DALI BRCO.

Ameriški javnosti je malo znano, da je pred nekaj tedni prišel v Združene države Karl Huszar, zastopnik sedanje teroristične, monarhistične vlade na Ogrskem. Huszar je bil ministrski predsednik prve teroristične vlade, ki je prišla z nasiljem in s pomočjo Rumuncev na krmilo, ko je meseca avgusta minolega leta padla Kunova sovjetska vlada v Budapešti. Njegova karijera je dobro znana. Pozapreti in pomoriti je dal na tisoče delavcev, ki so podpirali ogrsko sovjetsko republiko tekom treh mesecev njenega življenja. Huszar je zagrizen klerikalec in monarhist.

Ko je stopil v New Yorku na suho, ga je sprejela deputacija madžarskih bankirjev, šifkartašev in duhovnov, ki mu je priredila tajni banket in pri tej pojedini je bil sprejet načrt Huszarjeve kampanje v Ameriki. Na programu so bili shodi v vseh ogrskih naselbinah. Njegova kampanja je imela dvojni namen. Prvič je hotel oprati svojo teroristično vlado pred ameriško javnostjo in dopovedati Američanom, da ni bilo belega terorja na Ogrskem in ga ni; drugič je mislil prodajati bonde svoje vlade madžarskim naseljencem v Ameriki.

Oba načrta sta izpodletela. Ameriško časopisje, ki ima navadno prijazno besedo za vsakega pritepenca, če pride s protidelavsko misijo, in mu dela reklamo, je Huszarja ignoriralo. Zakaj, ne vemo. Ameriška javnost sploh ni znala, da je bil tukaj.

Kar se tiče ameriških Ogrov, so pa bili dobro poučeni o njegovi misiji. Delavci ogrske narodnosti so storili vse potom njihovih podpornih, političnih in strokovnih organizacij, da so informirali svoje rojake o prihodu in namerah terorista Huszarja; skrbeli so tudi, da so se širši ameriški krogi v mestih, kjer so bili napovedani teroristovi shodi, seznanili s Huszarjevo karijero in misijo.

Ko je Huszar prišel z apelom na svoje rojake, da kupijo bonde Hortijeve vlade, je naletel povsod na gluha ušesa. V nekaterih naselbinah ni bilo shodov, ker je dobil Huszar pravočasno svarilo, da je bolje zanj, če se ne prikaže.

Ali to še ni vse. Glavna brca je prišla zadnji teden, ko je bil Huszar nenadoma poklican v Washington. Poklical ga je brzojavno državni tajnik Colby. Huszar se je odpeljal v Washington in po kratkem obisku državnega departmenta je hitro sedel na vlak, ki ga je odpeljal v New York in tam se je ravno tako hitro poslovil od Amerike.

Zakaj ga je državni tajnik klical k sebi in kaj mu je povedal, da je Huszar potem tako naglo pobral pete, ni znano. Ali domneva se, da je Colby zahteval, da Huszar pojasni, kaj dela v Ameriki. Colby je namreč prejel pismo švedskega generalnega konzula Singerja v Chicagu, ki je obvestilo državnega tajnika, da je konzul

(Dalje na 3. strani).

Poljaki zavrgli sovjetske pogoje.

Poljski delegatje v Minsku se protivijo razoroženju poljske vojske kot zahtevajo Rusi. Iz Moskve poročajo, da Poljaki zavlačujejo konferenco. Francoski intrigarji so na delu. Poljski kmetje in delavci so dobili žito grajščakov v okupiranih krajih.

London, 20. avg. — Brezžična brzojavka iz Minska čez Berlin sporoča, da so poljski delegatje na premirovni konferenci zavrgli ruske sovjetske pogoje za razorožitev poljske armade; Poljaki zahtevajo, da se morajo tudi Rusi razorožiti.

Lev Kamenev, sovjetski poslanik v Londonu, je včeraj prejel depešo od Čičerina, ki se glasi, da v sredo se ni vršila konferenca kot je bilo sklenjeno na prvi seji v pondeljek, ker se je Poljaki niso udeležili.

Depeša ima sledečo vsebino:

"Rusko-ukrajinska delegacija je zahtevala, da se včeraj nadaljuje druga seja premirovne konference,toda vsled krivde Poljakov ni bilo seje. Rusko-ukrajinska delegacija je vsledtega poslala po svojem tajniku oficijelni protest poljski vladi."

Moskva, 19. avg. — (Assoc. Press) — Po uradnem poročilu, ki ga je izdala sovjetska vlada, je M. Daniševskij, načelnik ruske mirovne delegacije v Minsku, dejal v svojem otvoritvenem govoru sledeče:

"Ruski delavci in kmetje nisc osvojevalci in njihove čete bodo izpraznile Poljsko takoj čim dobe garancije, da poljska republika opusti svojo agresivno politiko in se posveti mirnemu, konstruktivnemu delu.

Sovjetska Rusija in Ukrajina nudita odkritosrčno in bratsko solidarnost napram poljskim delavcem in kmetom ter želita eno samo stvar: vpostavljenje trdnih prijateljskih in sosedskih vezi s Poljsko.

Smatramo, da so poljski delegatje dospeli semkaj pripravljeni, da se odrečejo politiki agresivnosti in da bo poljska vlada dala poljskemu ljudstvu priliko, da prenehа s prelivanjem krvi in se posveti mirnemu delu rekonstrukcije."

Berlin, 20. avg. — Po vesteh iz Poznanja, kjer se nahajajo glavni uradi poljske vlade in inozemskih diplomatičnih misij, je soditi, da so Poljaki popolnoma v pesteh francoskih militaristov in diplomatov, ki diktirajo vsak korak njihovega gibanja. Tukaj se pričakuje, da bo poljska vlada na pritisk Francije odpoklicala mirovno delegacijo iz Minska in nadaljevala vojno proti Rusiji.

London, 20. avg. — Iz Moskve poročajo, da so sovjetske čete na podlagi rusko-litvinske pogodbe izpraznile Vilno in jo izročile Litvincem. Ruske čete so odšle v Grodno, kamor se je preselil tudi sovjetski generalni štab.

Berlin, 20. avg. — Poročevalci ki se nahajajo z ruskimi četami v okupiranih krajih Poljske, javljajo, da so ruski sovjetski komisarji v Mlavi razdelili vse žito na velikih grajščinskih posestvih med poljske kmete. Žito je bilo razdeljeno brezplačno po številu glav v družini dninarjev in malih kmetov. Ravno tako so kmetje dobili grajske konje in drugo živino. S tem so si Rusi pridobili veliko prijateljstvo in zaupanje med poljskimi delavci in kmeti.

STAVKA KOVINARJEV JE KONČALA Z ZMAGO ZA DELAVCE.

New Orleans, La. — Tukajšnja stavka kovinarskih delavcev je končala skoraj s popolno zmago za stavkujoče delavce. Podjetniki so pristali, da se plača izučenim delavcem devetdeset centov na uro, pomagačem pa šestdeset. S prvim januarjem se upelje štiri in štirideset ur v tednu.

TROCKIJ V NEMČIJI? RUSI SO SE UMAKNILI.

Iz Danziga javljajo, da ruski vojni komisar konferira z zastopniki nemške vlade.

RUSI UJELI 7000 POLJAKOV. VRANGEL TEPEN.

London, 20. avg. — "Times" so prejele in objavile brzojavko iz Gdanskega, da je Leon Trockij, ruski sovjetski vojni komisar, dospel zadnji pondeljek v Troskea v vzhodni Prusiji tik poljske meje in kakih deset milj južnovzhodno od Lycka, kjer je konferiral o političnih in strategičnih vprašanjih z zastopniki nemške vlade.

Preliminarna konferenca med sovjetskimi in nemškimi zastopniki se je vršila 12. avgusta v istem mestu. Brzojavka dostavlja, da se po izjavah poročevalcev zbirajo nemški prostovoljci iz vzhodne Prusije blizo Vilne na Litvinskem in organisirajo svojo armado proti Poljakom.

London, 20. avg. — Poljsko-francoski viri so še vedno polni poročil o poljski ofenzivi, ki se je zadnjo nedeljo naglo razvila tik pred Varšavo in prebila boljševiški obroč na treh krajih. Poljaki se hvalijo, da so reokupirali vse postojanke južno od reke Bug na 50 milj dolgi fronti, ujeli več tisoč Rusov in vplenili 30 topov ter 300 strojnic. V Galiciji prodirajo sovjetske čete neovirano dalje.

Pariz, 20. avg. — Napetost med Anglijo in Francijo se je zadnje dni poostrila vsled odloka angleškega komisarja Reginalda v Gdanskem, ki je ustavil uvoz orožja in municije skozi omenjeno pristanišče. Francoski parniki, napolnjeni z vojnim materijalom za Poljake, so morali zapustiti Gdansko in so odpluli v Putzig, majhno poljsko luko severno od Gdanskega, kjer zdaj izkladajo tovor z njih. Ampak železnica iz te luke vodi skozi Gdansko in Francija se boji, da bodo vlaki sabotirani.

Stavka nemških pristaniščnih delavcev in železničarjev v Gdanskem proti uvažanju municije za Poljsko se nadaljuje. Reginald je poročal pred par dnevi, ko je pojasnil svoj odlok, da se zapre pristanišče, da je zavezniška garnizija v Gdanskem premajhna, da bi obvladala položaj, in če vojaki izkladajo tovor s parnikov, nima kdo skrbeti za red in mir v mestu. Domača policija je pasivna in simpatizira s stavkarji. Voditelji delavstva v Gdanskem in v ostalih krajih takozvanega baltiškega koridorja zahtevajo, da se koridor proglasi nevtralnim in da ne sme služiti za prevažanje čet in vojnega materijala.

Pariški listi poročajo, da je francoska vlada poslala Angliji noto, v kateri zahteva, da se Tower Reginald odpokliče.

London, 20. avg. — Poveljstvo ruske rdeče armade priznava umaknitev izpred Varšave v današnjem uradnem poročilu, ki je prišlo iz Moskve, toda prodiranje sovjetskih sil v Galiciji se nadaljuje brez ovir in boljševiki so ujeli 7000 Poljakov. Iz poročila je razvidno, da so se izpred Varšave umaknili le sprednji oddelki konjenice, ki so obkrožali mesto, medtem ko Poljaki niso še nikjer v dotiki z glavno silo sovjetske armade, ki se je ustavila na gotovi črti.

Rusko poročilo se glasi: "Naša konjenica je zapustila Lukov, 60 milj vzhodno od Varšave, in

(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.55 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

Datum v oklepanju n. pr. (Julija 1-20) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DVE IZJAVI.

Premogovniški in železniški podjetniki že trdijo od spomladi sem, da primanjkujejo železniški vozovi in da je zaradi tega omejena produkcija premoga.

Komisar Aitchinson, član komisije za meddržavno trgovino, je pa pred senatnim odsekom za produkcijo in rekonstrukcijo povedal vprav nasprotno, kar govore železniški in premogovniški podjetniki. Po njegovi sodbi ne primanjkujejo železniški vozovi, železnice niso prepeljale v prvi polovici letos ničmanj teže kot povprečno zadnjih pet let v ravno v tem času.. Premog bi po njegovi izjavi ne primanjkoval, če bi ga ne prodajali premogovniški podjetniki in trgovci špekulantom, ki ponudijo zanj višje cene, kot jih plačujejo navadni kupci. Dalje je rekel, da bi bila dežela poplavljena s premogom, če bi k rudnikom dostavili maksimalno število voz in če bi te vozove tudi naložili s premogom. Po njegovi sodbi sta stavki kolodvorskih uslužbencev in rudarjev v Indiani in Illinoisu prav malo ovirali produkcijo premoga. Komisar navaja tudi številke, da tako dokaže, da so njegove trditve resnične. Izognil se je vprašanju, ko ga je senator Calder vprašal, če je bilo pomanjkanje voz ustvarjeno na umeten način, da je rekel, da tega ne trdi direktno.

Iz izjave je spoznati, da so pomanjkanje voz povzročili železniški in premogovniški podjetniki in trgovci na debelo s premogom, če prav je komisar rekel, da jih direktno ne dolži, da so ustvarili na umeten način pomanjkanje voz. Kako je nastalo pomanjkanje voz govori komisarjeva izjava, v kateri pripoveduje, da se je premog prodajal špekulantom.

Z drugimi besedami pomeni njegova izjava, da so vozovi stali naloženi s premogom, dokler ni premoga kupil špekulant, ki je zanj ponudil višjo ceno, kot lokalni trgovec, ki prodaja premog le domačim konzumentom. Ker so vozovi stali na železniških tirih in čakali špekulantov, da kupijo premog, se niso mogli vrniti prazni k rudnikom, da vanje naložе premog. Če so to izvrševali premogovniški, železniški in trgovski interesi nalašč, da obdrže visoke cene premoga ali da cene še bolj naženejo kviško, bo pa težko dognati, ker ti interesi niso tako neumni, da bodo svoje tajnosti obešali na veliki zvon.

Sumi se pa lahko, da so ti interesi tako ravnali, da obdrže visoke cene, kajti komisarjeva izjava pravi na drugem mestu, da bi bila dežela poplavljena s premogom, če bi dostavili k rudnikom maksimalno število voz mesto samo šestdeset odstotkov od maksimale.

Premogovniški, železniški in trgovski interesi, ki se pečajo s premogovo industrijo, so pa tudi toliko pametni, da vedo, če je dežela poplavljena s premogom, da morajo pasti cene.

Če primerjamo letošnje cene s cenami, ki smo jih plačevali za premog lani v decembru ali letos v januarju, se prepričamo takoj, da se je premog podražil, čeprav v tem času niso prejeli rudarji na polju mehkega in trdega premoga najmanjšega povišanja mezde. Cene so lezle navzgor počasi, vsaki teden za par centov, dokler niso dosegle sedanje visokosti. To se je godilo neopažano in da je ljudstvo še manj opazilo to igro, so pa premogovniški, železniški in trgovski interesi drug za drugim podajali izjave v velebizniškem časopisju, da primanjkujejo železniški vozovi, in strašili ljudstvo, kaj bo to zimo, če se razmere ne spremene. Ljudstvo se je balo zime in segalo je po premogu, ki je prihajal na trg in seveda tudi plačevalo ceno, ki so jo zahtevali od njih privatni interesi.

Ta igra je zdaj doigrana, in privatni interesi se zaradi tega prav nič ne žaloste, če je zdaj pred ljudstvom razgaljena vsa igra. Jesen je pred durmi in privatni interesi si izmislijo že kaj novega, kar bo pomagalo polniti njih blagajne. Bajka o primanjkovanju voz je storila svojo dolžnost in več tudi privatni interesi niso pričakovali od nje. Zdaj, ko ne morejo več tajiti resnice, ker je govoril komisar Aitchinson, jim je vseeno, če jih ljudstvo obsoja zaradi njih grabežtva, kajti bajka o primanjkovanju železniških voz je lepo odebelila njih denarne mošnjičke, kar je bil njih glavni cilj.

DOPISI.

Posledice ljubosumnosti.

Great Falls, Mont. — Ljubosumnost ne stori nič dobrega in posledice iste so navadno zelo težke. Isto se je pripetilo tudi v tukajšnji naselbini, vsled ljubosumnosti dva mrtva in eden bo le težko okreval.

11. avgusta zvečer sta prišla dva Hrvata v neko tukajšnje stanovanje in zahtevala steklenico neopojnega piva, katerega sta tudi dobila. V isti hiši je pa stanoval rojak John Bohorič, s katerim sta se takoj pričela prepiti omenjena dva Hrvata radi nekega dekleta. Po daljšem pregovarjanju se John Bohorič odstrani, češ da gre spat. Komaj odide skozi vrata, se onadva Hrvata tudi odpravita in sledita John Bohoriču, katerega dohiteta na hodniku in ga pričneta pretepati s pestmi in eden izmed njiju ga je udaril tudi s kladivom po glavi, da je padel v nezavest. Ko je sobarica slišala ta pretep, je prihitela na hodnik in odpodila pretepače. — Ko se je John Bohorič nekoliko zavedel, si je poiskal samokres in še ves v omotici odide zopet na hodnik. V tem trenotku pa pride po hodniku Math Dalčič hoteč iti spati. John Bohorič ga je smatral za svojega napadalca in pričel streljati na njega, ki je padel smrtno zadet. Takoj nato prihiti gospodar sam in Bohorič je tudi njega težko ranil. Ranjenca so odpeljali v Columbus bolnišnico, kjer je Math Delčič umrl še isti večer, John Peručič — gospodar — bo pa menda okreval. John Bohoriča so pa odvedli v okrajni zapor. Ko se je naslednji dan popolnoma zavedel in se znašel v ječi, je vprašal za pojasnilo, zakaj da se nahaja v ječi. Pojasnili so mu, da je streljal na Math Dalčiča, ki je že umrl in na John Peručiča, ki je tudi težko ranjen. On se je tega tako ustrašil, kajti prej ni vedel, kaj da je delal, ker je bil še ves v omotici od udarca s kladivom po glavi, da je sklenil si sam končati življenje. Napisal je pismo v angleščini, v katerem pravi: "Ker sem ubil svojega najboljšega prijatelja, tudi jaz ne morem več dalje živeti in končam svoje življenje ob tretji uri zjutraj. Pozdrav vsem, posebno pa mojim tovarišem strojnikom."

Naslednjo jutro so ga v resnici našli obešenega v ječi in mrliški ogledniki so izjavili, da se je obesil okrog tretje ure zjutraj — kakor je sam navedel v pismu.

Ni bil član nobene podporne organizacije, bil je pa član tukajšnje strokovne organizacije strojnikov ,ki so ga v polnem številu spremili k zadnjemu počitku. —

Vse to napravi ljubosumnost.

—I. P. Benchina.

Iz Barbertona, O. — Njegove krive in do pekla grešne kosti so bile pred časom namenjene iti "across the Ocean" — ali veter, ki je pripihal sem od Belegagrada smrdeč prav po gomilicah, je naznanjal, da kliče "apostol" Peter vse krive in nekrive pečlarje v svojo službo, da jim naloži na njih "puklne" vsakemu približno sto funtov teže in da naj se postavijo z vsem tem orožjem v "line" in magari če jih tudi polovica takoj pade, kajti gre se za "našo sveto stvar" pred temi podivjanimi boljševiki. Ako bodo postali žrtve teh razmer naši mladi fantje, tedaj bomo molili po vseh rimskih luknjah, pa bo "O. K." "Sure Mike," ampak fakt je ta, da vsaj jaz ne dam niti počenega groša za vse molitve in še toliko manj pa dam svoje mlado življenje. To je torej vzrok, da se nahajam še tukaj in se bom skoraj gotovo še precej časa senčil pod zvezdnato zastavo Ameriške republike.

Depeša, ki je bila pred nedavnim časom poslana iz Zapadne Virginije v Chicago in od tam zopet po celi U. S. A., se je obnesla prav dobro. Naj bo kakor hoče, samo to vam povem, da mi je pevsko društvo, katerega vodja sem imel čast biti skozi teden dni, podalo resignacijo, ker imajo (vsaj tako so mi dejali) gotove vzroke! "Sure, njega ni."

Med tukajšnjimi pečlarji je nastala panika. "Trubel" je ta, da je pričel padati na nje cvet vseh cvetov iz daljne Jugoslavije. In sedaj pa nevoščljivost, ki sega prav do nožes in sicer za vsakim vogalom. Če bo stvar dobro izpadla, tedaj se bo marsikateri dolar "vgnezdil" tudi v farovžu, jaz pa bom "stopil" na kak "polšter dance", kar se bo tudi izplačalo. Toda, zopet mi pride na misel ta sveta "prohibicija." Kdor je pri volji nositi v dvajsetem stoletju debelo glavo, otekle ude in postati dober katoliški mož v pričo svoje izvoljenke, ta bo dobil častno medaljo — dno od starega lonca.

Ultra-katoliška čikaška Skazetova flika je priobčila precej obširen članek o smrti in pogrebu pokojne žene sodruga Antona Kristana v Ljubljani. Pater Skaza se prav nič ne briga za nauk katoliške cerkve, ki uči, da naj pustimo mrtve v miru počivati, še manj pa starega latinskega izreka, ki se glasi: De mortuis nil nisi bene (Ako ne veš o pokojnem nič dobrega, molči!). Miljone in miljone ljudi počiva v vseh delih sveta, za katere rimska duhovščina prav nič ne ve in po naukih te cerkve se bodo zbrali ob gotovem času in na gotovem mestu vsi ljudje, kjer bodo dobili svoje plačilo za svoja dobra in slaba dela. Sicer jaz temu prav nič ne verjamem, ampak to trdi rimska cerkev. — Lepega voditelja imajo ameriški katoliški Slovenci, ker niti mrtve ne pusti v miru in jih še blati po smrti. On je hinavec prve vrste, ker njema je le žal za denar, katerega ni dobila njegova organizacija. Ako bi "prečastita" duhovščina v starem kraju dobila par sto svetlih kronic, bi pa pisala njih glasila vse drugače. Truplo naj počiva kjer že hoče, samo da imamo denar, to je pravilo teh bratcev.—

"Ameriška domovina" je prinesla članek o lepoti žensk. Dobro je, da človek kaj izve, kako zapeljive so ženske, v katere je bila zaljubljena svoje čase tudi njegova dolgost in sicer do ušes. Saj pravim, ljudje imajo različne pojme o ženski. Ampak za nas . . . ? "Oh, za naše krive koti se pa živ krst ne zmeni!"

Naše svojeglavno društvo 'Krokar,' katerega pravila in ustava so vam več ali manj znana, napreduje tako, no saj veste kako v teh dolgočasnih pasjih dnevih. Postelje članov tega društva samujejo ob sobotah in nedeljah, ker v soboto je plačilni dan in društvo Krokar napravi izlet takoj potem v bližnjo in daljno okolico. Dosedaj smo pridno in redno vsako soboto napravljali izlete, toda od sedaj naprej, pa ne vem kako bo, ker predsednik in najstarejši član tega društva še vedno trdi, da bo šel "anyway" pogledat, kaj da delajo ižanski kaplani. Torej začasnega predsednika nujno potrebujemo in na zadnji redni seji tega društva je bilo sklenjeno, da se razpišejo volitve predsednika društva "Krokar." Kandidira vsakdo lahko, kdor se zaveže, da bo ostal do prvega "čenča" zvest pečlarski ustavi in pravilom. Kajti pečlarska čreda potrebuje svojega pastirja. Bodoči pečlarski predsednik nima ravno toliko "trubla", en pošten "tret" in mu bomo peli slavo od pristopa in odstopa.

H koncu mojega reporta pozdravljam vse pečlarske magnate kakor tudi naše "zavber" pečlarice in ostajam zvest član društva "Krokar" pod praporjem zvezdnate zastave ameriške republike. — **France Boh.**

Ameriške vesti.

NASPROTNIKI POLITIČNE DEMOKRACIJE NA DELU.

Nazadnjaki žele za vsako ceno ceno preprečiti žensko volilno pravico.

Nashville, Tenn. — Nasprotniki politične demokracije so nočindan na delu, da preprečijo udeležitev žen pri predsedniških volitvah. Walker, predsednik legislaturne zbornice, je govoril na shodu in izjavil, da je sedem in štirideset poslancev obljubilo, da bodo podpirali predlog, da zbornica ponovno uvažuje rezolucijo za žensko volilno pravico.

Walker je namreč v zadnjem trenotku spremenil svoj glas iz "ne" v "da", da zbornica lahko znova uvažuje predlog. Bila je navadna parlamentarna poteza, zadnja bilka, o kateri upa Walker, da prinese nazadnjakom uspeh. Če so Walkerjevi računi pravilni, se pokaže v nekaj dneh. Ko je zbornica glasovala o predlogu, so bili odsotni trije poslanci, od katerih sta dva odločna zagovornika ženske volilne pravice. Nazadnjaki prihajajo zdaj še z drugo obtožbo na dan, in pravijo, da je denar igral ulogo, da so pridobili večino poslancev za žensko volilno pravico. Njih obtožba se naslanja na izjavi dveh poslancev, ki sta seveda nasprotnika ženske volilne pravice, v kateri izjavljata, da so ju voditelji sufražetskega gibanja skušali podkupiti.

Voditelji sufražetskega gibanja se smejejo takim obtožbam in pravijo, da so izvite iz trte. Voditelji pravijo, da postoji fakt, da imajo vsi privilegirani privatni interesi svoje zastopnike v mestu, ki delajo z vsemi močmi, da se prepreči ženska volilna pravica.

BOGATINI DOBE ŽGANJA, KOLIKOR NJIH SRCE POŽELI.

Chicago, Ill. — Zdravniki so dolgo molčali ,ko so prohibicijoniški fanatiki pritiskali na uradnike, da izdajo fermane, ki določajo, koliko žganje sme predpisati zdravnik bolniku. Ker pa prohibicijoniški fanatiki niso bili zadovoljni z doseženimi uspehi in so njih možgani vedno iskali nove šikane za zdravnike, se je zdravnikom končno tudi pretrgala nit potrpežljivosti, da so se organizirali proti prohibicijoniškemu fanatizmu.

Obdržavali so ustanovni shod "Obrambnega zdravniškega društva." Na ustanovnem shodu je nastopilo več govornikov, ki so povedali prav zanimive stvari za javnost, tako da ljudstvo lahko spozna, zakaj imamo prohibicijo.

Zdravnik dr. G. E. Krolick je izpovedal, da je bil poklican k bolniku, ki se je zastrupil z lizolom. Pri sebi ni imel predpisane nakaznice za žganje, pa ni mogel nakazati žganja. Šel je v neko prodajalno za sladčice in tam je kupil žganje na nepostaven način, toda bolniku je rešil življenje.

Prohibicijoniškim fanatikom je vseeno, če par zastrupljenih ljudi umre, da se le prohibicijoniške postave ne kršijo.

Zdravnik dr. E. H. Fitzpatrick je pripovedoval, da je zdaj žganje kot zdravilo le za boagtine. Če zboli siromak in je od par kapelj žganja odvisno njegovo življenje, mora umreti. Povdarjal je, da bogatini lahko dobe žganja, kolikor ga žele, medtem ko za delavca postaja z vsakim dnem bolj nedosegljiva reč. Zdravnik dobi le sto nakaznic za tri mesece. Te nakaznice so porabljene v treh dneh.

Dr. Eldorado W. Scott je povdarjal, da je treba nekaj podvzeti, da se odpravijo te neznosne razmere. Rekel je, da je v Volsteadovem zakonu zapisano, da zdravniki dobe toliko nakaznic za žganje, kolikor jih potrebujejo.

J. A. Sanford, načelnik prohibicijoniških nadzornikov v Illinoisu, je razložil, da ne more dati zdravniku več kot sto nakaznic za žganje v treh mesecih, ker mu je tako ukazal zakladniški tajnik, ki je njegov gospodar.

PROFITARSKI ŠPEKULANTJE KLIČEJO NA POMOČ.

Washington, D .C. — Profitarski špekulantje, ki so kupovali in nagromaževali sladkor, da ga prodajajo konzumentom po oderuških cenah, se zdaj nahajajo v neprijetni kaši, ker so pričele padati cene sladkorju nepričakovano. V svojem obupu so se obrnili na justični department, da jim pomaga iz kaše, ali da ne bodo imeli izgube. Da so se obrnili za pomoč na justični department, je izjavil John F. Crosby, ki je načelnik oddelka za znižanje cen. Crosby pravi, dokler tovarnarji, ki čistijo sadkor, ne prelomijo Leverjevega zakona, jim justični department ne more pomagati.

Leevrjev zakon prepoveduje nagromaževanje sladkorja in če tovarnarji postavljajo sladkor na trg, tedaj le to vrše, kar je zapisano v tej postavi.

Nesramnost profitarskih špekulantov je res velika! Zadnje leto so odirali ljudstvo s cenami, da je bilo strah in groza. Zdaj, ko sami občutijo bič, ki so ga spletli s svojimi profitarskimi špekulacijami, pa kriče po justičnem tajniku.

BOJ ZA VOZNINO PO DVA CENTA OD MILJE.

Springfield, Ill.—Državni prokurator Brundage izjavlja, da ostane na železnicah voznina po dva centa od milje v veljavi, dokler sodišča ne odločijo drugače.

Državni prokurator seveda ni računil z železniškimi podjetniki, ko je podal svojo izjavo, da se gospodje ne bodo podali brez boja. Železniške družbe se bodo obrnile na zveznega sodnika Carpenterja, da izda sodnijsko prepoved, ki prepove državnim organom izvršiti zakonite določbe z ozirom na znižano voznino, dokler ni zadeva rešena na zadnji inštanci. Peticija bo vložena že v nekaj dneh.

Vprašanje zdaj nastane, kdo povrne potnikom voznino, če bo izdana sodnijska prepoved in zadnja inštanca odloči proti železniškim družbam. Potniki, ki bodo imeli potrdila, da so plačali preveč voznine, bodo imeli nekakšna izkazila, da so plačali preveč voznine, ali naleteli bodo na trnjevo pot, ko bodo poskusili iztirjati voznino. Potniki, ki ne bodo imeli nikakršnega izkazila, so pa seveda izgubili ves denar.

Postava je veljavna s prvim dnem, ko je bila pravilno sprejeta v legislaturi in podpisana od governerja, in ostane veljavna, dokler ni proglašena za neustavno .Tako je v pravnih državah. Kajti če bi ne bila stvar taka, bi lahko profitarji zahtevali sodnijsko prepoved na pr. proti Leverjevemu zakonu. In če bi se našel sodnik, ki bi izdal sodnijsko prepoved proti zveznim organom, da ne smejo izvajati tega zakona, dokler najvišje sodišče ne izreče, če je postava ustavna, tedaj bi lahko profitarji uganjali prave oderuške orgije. Tako govori juristična logika.

KAKO SO DRŽAVE GLASOVALE O ŽENSKI VOLILNI PRAVICI.

Naslednja tablica pove, kedaj so države glasovale o ustavnem amendmentu za žensko volilno pravico:

1919.	
1—Wisconsin	junija 10
2—*Michigan	junija 10
3—*Kansas	junija 16
4—*Ohio	junija 16
5—*New York	junija 16
6—Illinois	junija 17
7—Pennsylvania	junija 24
8—Massachusetts	junija 25
9—*Texas	junija 29
10—*Iowa	julija 2
11—*Missouri	julija 3
12—*Arkansas	julija 20
13—*Montana	julija 30
14—*Nebraska	avgusta 2
15—*Minnesota	septembra 8
16—*New Hampshire	septembra 10
17—*Utah	septembra 30
18—*California	novembra 1
19—*Maine	novembra 5
20—*North Dakota	decembra 1
21—*South Dakota	decembra 4
22—*Colorado	decembra 12
1920.	
23—Rhode Island	jan. 6
24—Kentucky	jan. 6
25—*Oregon	jan. 12
26—*Indiana	jan. 16
27—*Wyoming	jan. 27
28—*Nevada	feb. 7
29—New Jersey	feb. 10
30—*Idaho	feb. 11
31—*Arizona	feb. 12
32—*New Mexico	feb. 19
33—Oklahoma	feb. 27
34—*West Virginia	marca 10
35—*Washington	marca 22
36—*Tennessee	avg. 18

*pomeni, da je bila reolucija sprejeta pri izrednem legislaturnem zasedanju.

Države, ki so odklonile žensko volilno pravico.

1919.	
1—Alabama	sept. 2
2—Georgia	julija 24
1920.	
3—Mississippi	jan. 21
4—South Carolina	jan. 24
5—Virginia	feb. 12
6—Maryland	feb. 17
7—Delaware	maja 5
8—Louisiana	junija 15

Država Severna Karolina je sklicala izredno zasedanje dne 17. avgusta, toda senat je sklenil s 25 proti 23 glasovom, da se akcija odloži do prihodnjega zasedanja.

TRIJE MALENČKI UTONILI.

Minneapolis, Minn.—Trije dečki v starosti od 8. do 10. let so se vozili na plavu v mlaki nekega kamnoloma v okolici. Dečki so se igrali na plavu, ko sta nepričakovano zdrsnila v vodo 9-letni Ralph Sutton in njegov 8-letni bratec Sarley. 10-letni Joseph Russo je hotel njima pomagati, pa je pri tem še sam izgubil svoje življenje.

DOŽIVLJAJ TRMOGLAVEGA HIŠNEGA POSESTNIKA.

Chicago, Ill. — Joseph Gasparik je branjevec in njegovo premoženje cenijo na pet in sedemdeset tisoč dolarjev, katere si je menda pridobil, ker je prodajal v svojo izgubo, kajti noben branjevec noče priznati, da mu nese njegova branjarija dobiček. In ker je Gasparik imel lepe tisočake, si je kupil apartmentno hišo. Te dni se je selila iz njegove hiše neka stranka, ki mu je dolgovala pet in dvajset dolarjev na stanarini. Gasparik je zahteval denar, stranka je rekla, da ga nima, na kar je Gasparik zaplenil gramofon stranke in ji rekel, da lahko pride po gramofon, kadar bo plačala stanarino.

John Heineman, prizadeta stranka, se ni hotel prepirati z bogatim branjevcem ,ampak je šel na sodišče in izposloval tiralnico za bogatega branjevca. Ko so branjevca privedli pred sodnika Leo J. Doyla, mu je rekel sodnik: "Vrnite mu gramofon." Sodnik je namreč hotel z lepo besedo poravnati stvar.

"Vrnil ga bom, kadar mi plača stanarino," je rekel branjevec odlošno.

"Dobro," je rekel sodnik, kateremu se je vtrgala nit potrpežljivosti," pridržim vas pod petnajst tisoč dolarji poroštva za veleporoto zaradi tatvine."

Branjevec zdaj lahko navija gramofon in čaka na obravnavo.

DEČEK IN ŽENA UBITA.

Milwaukee, Wis. — Policija se trudi, da razvozlja zagonetko, ki obdaja smrt neznane 25-letne žene in 7-letnega dečka. Našli so oba mrtva blizo taborišča "Krščanskega društva mladih žen" pri Cudahyju, deset milj južno od tukaj.

Najprvo je policija mislila, da je umor in samomor, ko je pa preiskala rane mrtve žene, se je pa kmalu prepričala, da je teorija napačna. Res je tam ležal samokres, ali žena je bila ustreljena enkrat pod srcem in dvakrat nad desnim ušesom. Vsak strel je bil smrten. Deček je bil bos, kakor da je bredel po vodi. Na ženi ni drugega znamenja kot poročni prstan z znamenjem "11-30 J. F."

Inozemstvo.

Vojno stanje v Šleziji; število mrtvih raste.

Berlin, 20. avg. — Tukajšnji listi so prejeli poročila, da se izgredi v gornji Šleziji nadaljujejo. Včeraj so bili ubiti trije Poljaki. Medzavezniška plebiscitna komisija je oklicala obsedno stanje.

Poročila v listih se glase, da se je vse prebivalstvo v Kattowitzu zgrnilo v veliko maso, ki se je privalila pred hotel, v katerem je nastanjen poljski plebiscitni odbor. Domači redarji so se trudili, da razženejo množico, a tedaj so počili streli iz hotela. Ljudstvo je takoj naskočilo hotel in sedemnajst Poljakov je bilo ujetih. Izmed teh sta bila dva lončana in eden je bil na mestu ustreljen.

Francoske čete se nahajajo v svojih barakah ,ki so zabarikadirane. Po sklepu plebiscitne komisije so italijanske čete nadomestile Francoze v vzdrževanju reda. Dvatisoč Italijanov je dospelo v Kattowitz. Nemška množica je razdejala tiskarno nekega poljskega lista in več drugih poljskih lokalov.

Poznejša vest se glasi, da se poljske čete bližajo Kattowitzu. Močna sila nemške policije in oboroženih policistov jim je šla naproti.

Župan v Corku obsojen na dve leti zapora.

Dublin, Irska, 20 .avg. — Republičanski župan McSweeney v Corku je bil obsojen po vojnem sodišču na dve leti zapora zaradi izdajstva. Zaprt bo na Angleškem. Včeraj je bilo iz Corka deportiranih 18 gladovnih stavkarjev, ki so tako slabi, da so jih vlekli na nosilnicah na ladje.

V bitki med vojaki in oboroženimi sinfajnovci v Macroomu je bil ubit lajtnant Sharman in štirje vojaki so ranjeni. — Napadi na poštne vlake se dogajajo dnevno in sinfajnovci plenijo pisma in druge poštne pošiljatve.

V Belfastu je napovedan bojkot proti trgovcem in tvrdkam, ki persekutirajo katoličane.

Silna povodenj na Japonskem.

Honolulu, Havaji, 19. avg. — Velika nesreča je zadela Japonsko. Vsled silnega deževja je nastala poplava, ki je zalila velik del glavnih otokov Kjušu in Šikohu. Mesta in vasi so pod vodo in izguba življenje je ogromna.

Manila, Filipini, 19. avg. — Med silovitim viharjem, ki je divjal 17. avgusta ponoči, se je odtrgal vrhunec gore in pokopal vas Igorrote, ki se je nahajala 200 milj od Manile. Okrog 70 domačinov je izgubilo življenje v zasuti vasi.

Francija tirja dolgove od Mehike.

Pariz, 20. avg. — Francoska vlada je informirala tukajšnjega zastopnika Mehike, F. S. Pala vacinija, da mora nova mehiška vlada izpolniti sledeče pogoje, če hoče, da jo Francija priznа: Odškodnina v denarju za ubite Francoze in povrnitev škode, ki so jo trpeli francoski trgovci in kapitalisti vsled revolucij in civilnih vojn tekom zadnjih deset let v Mehiki; vse denarne rezerve, vzete iz francoskih bank v Mehiki, se imajo povrniti; mehiška vlada mora plačati vse zaostale obresti od posojila, ki ga dolguje Franciji.

Revolucija v Mezopotamiji.

London, 20. avg. — Britski vojni stan javnja, da je izbruhnila revolucija v Mezopotamiji v velikem obsegu proti Angležem in iz Indije prihajajo sveže čete, da jo zatro. Središče ustaje je blizo perzijske meje in od tam se je razširila zapadno in severnovzhodno od Bagdada. Ustaši so zasedli železnico med Bagdadom in Kifri-Kirkutom in angleška garnizija v Kifri-Kirkutu je zajeta. Krvavi boji med britskimi četami in rebelnimi domačini se vrše med reko Tigris in perzijsko mejo.

Mirovna konferenca med Rusijo in Nemčijo v Moskvi.

Berlin, 20. avg. — Iz nemških uradnih krogov se poroča, da se bo v Moskvi vršila konferenca med zastopniki Nemčije in sovjetske Rusije in tam bo podpisana mirovna pogodba, ki nadomesti ono, katero je stara kajzerjeva vlada usilila Rusom v Brest-Litovsku.

Nemška vlada je mnenja, da je bolje, če se konferenca vrši v Moskvi, kajti Berlin je poln zavezniških špionov. Nemčija najprvo pošlje gospodarsko delegacijo v Moskvo in tej bo sledila diplomatična. Sedanja nemška vlada ni posebno naklonjena stikom s sovjetsko Rusijo ,ali pritisk javnega mnenja za mir z Rusijo je tako velik, da se vlada ne more več upirati.

Generalna stavka v Vera Cruzu.

Vera Cruz, Mehika, 20 avg. — Zadnjo sredo je tukaj izbruhnila splošna stavka mornarjev,- pristaniščnih delavcev, železničarjev ,kolodvorskih in cestnoželezniških uslužbencev. Vsi omenjeni delavci so v mezdnem gibanju.

Španija zasegla parne mline.

Madrid, 20. avg. — Španska vlada je s posebno naredbo zasegla vse parne mline, ki bodo vbodoče pod njeno kontrolo z namenom, da omeji veliko špekuliranje z moko.

Prva izjava Kameneva v Londonu.

London, 19. avg. — Lev Kamenev, ruski sovjetski poslanik v Londonu, je imel danes prvi intervju s časnikarji. Dejal je med drugim: "Sovjetska Rusija ne more biti premagana. Vzeli bomo Varšavo. Sovjeti se ne boje grožnje francoske in ameriške intervencije. Zavezniki so podpirali Kolčaka in bil je premagan; podpirali so Denikina in je propadel. Ako bodo podpirali Vrangla, bo tudi on premagan. Za entento bi bilo veliko boljše, če bi takoj podpisala mir z nami." — Dalje je rekel, da Rusija potrebuje delavcev in bo rada sprejela energične naseljence brez ozira na njihovo politično prepričanje. Dejal je tudi ,da sovjetska vlada lepše postopa z menjševiki, kot postopa Amerika s komunisti. Kamenev je nato kritiziral nekatere ameriške komuniste, ki so bolj radikalni kot ruski sovjetski voditelji.

MISIJA OGRSKEGA TERORISTA POGORELA.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

prejel protest od ogrskih organizacij v Chicagu proti prihodu Huszarja v omenjeno mesto. Singer namreč zastopa interese Ogrov v Združenih državah odkar so bile prekinjene diplomatične vezi z Ogrsko tekom vojne. Konzul je informiral državnega tajnika o karijeri Huszarja in njegovi nameri, da bi rad obral svoje rojake za denar, za katerega bi jim dal ničvredne papirje, ki se imenujejo Hortijevi bondi.

Domneva se tudi, da je državni tajnik zagrozil Huszarju, da bo deportiran, ako se prostovoljno ne umakne iz Amerike. Dejstvo, da je Huszar naglo odkuril, potrjuje, daje vest o omenjeni grožnji državnega tajnika lahko resnična.

Huszar je zapustil New York zadnji torek — ali tudi pri njegovem odhodu je kazalo, da klofut še ni konec. Mornarji na parniku "Nieuwe Amsterdam" so zagrozili s stavko, ko so izvedeli, da bo na parniku Huszar, ki je kupil vozni listek za Rotterdam na Holandskem. Mornarji so izjavili, da za nje še velja mednarodni bojkot proti beli Ogrski. Kako se je stvar izravnala, da je vodja teroristov le odpotoval na tem parniku, ni znano.

TROCKIJ V NEMČIJI? RUSI SO SE UMAKNILI.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Radzin, 15 milj južno od Lukova. Vroči boji se vrše blizo Biale, Vlodave in v okolišu Brest-Litovska. V pokrajinah Holma in v Galiciji prodirajo naše čete nevzdržno dalje. V Bouzi smo ujeli 7000 Poljakov. Pri Ciehanovu smo vrgli Poljake nazaj sedem milj."

Carigrad, 9. avg. — Iz Sebastopola je prišlo poročilo, da so sovjetske čete na obali Črnega morja dobile izdatno pomoč in porazile prostovoljce generala Vrangla. Boljševiki prodirajo na vsej fronti in so že dospeli do točke, ki se nahaja deset milj zapadno od železnice Aleksandrovsk-Dernijansk severno od Azovskega morja. Silovito bojevanje se vrši med rdečimi in belimi četami južnozapadno od Orijekova in v okolici Kahove.

London, 20. avg. — Iz mnogih poročil o položaju na poljski fronti je posneti, da se je ruska armada ustavila ob Visli severno od Varšave in na nekaterih krajih se je umaknila sovjetska konjenica; medtem pa prodira dalje v Galiciji proti zapadu.

ŠIFKARTA IZ TRSTA V NEW YORK STANE SAMO $80.00

Najmanjša svota, kar računajo agentje za karto iz Trsta do New Yorka je $88.00. Če hočete dobaviti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obrnite se za pojasnilo in potrebne listine na

MATIJA SKENDER
javni notar za Ameriko in stari kraj.
5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.

Prihranil vam bo denar. — On je za narod, narod je za njega.—

Ali Prebavite Kar Zavžite?

Ne kar zavžite, ampak kar prebavite, je blagodejno vašemu sistemu.

Dober, zdrav tek in pravilno delovanje probavnih organov bo rezultat, če vzamete

Severov Esorka

Dobro za ljudi, ki se ne morejo gibati. Zelo priporočljivo za slabotne in nežne osebe. Pravilna tonika za ostarele ljudi.

Cene 75c in 3c davka, ali $1.50 in 6c davka.

Pri lekarjih ali pišite na

W. F. Severa Co. Cedar Rapids, Iowa

"ANCHOR LINE"
PARNIK "CALABRIA"
odpluje 1. septembra.

CENA ZA TRETJI RAZRED

Dubrovnik **$125.00**
Trst **$100.00**

in $5.00 pristojbine za vojni davek.

V vašem mestu, ali bližini je lokalni agent.

AKO ŽELITE DOBITI SVOJCE, sorodnike in prijatelje iz domovine v Ameriko po nizki ceni;
POSLATI DENAR HITRO in po najnižji ceni;
POTOVATI V STARI KRAJ po najkrajši črti, tedaj se obrnite na

EMIL KISS BANKIR
123 Second Ave. **New York, N. Y.**

Prodajam parobrodne listke iz domovine v vse kraje v Ameriko. Izdelujem vse notarske posle in potrebne spise za dobavo svojcev. Potnikom v stari kraj preskrbim potne liste in računam le konsularne pristojbine.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predsednik: Vincenc Culuhar, podpredsednik: Anton Hrast, Box 140, Claridge, Pa., odborni gl. tajnik: Matt Turk, tajnik bolniškega oddelka: Paul Berger, založeni gl. blagajnik: Frank S. Tavčar, upravitelj glasila: Filip Godina.

POROTNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 406 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenikar, Box 279, Barberton, Ohio, Jos. Radišek, Box 622, Smithon, Pa., Frank Sumrak, 5500 Fraser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OBREŽNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Plevčič, Box 458, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 73, West Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Bahor, Box 104, Grace, Kans., za jugozapad.
Leo Kukar, Box 262, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič 419 Pierce St., Eveleth, Minn.

Tiskovni odbor.

Vincenc Culuhar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Alič, 2156 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trdeič, Box 161, Lawrence, Pa.
Jožko Ovca, 869 Engelwood, Detroit, Mich.
Jos. Skuk, 1101 E. 62. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1856 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6606 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Severnik.

POZOR! — Korespondenco s gl. uredništvom, ki direktno v glavnem uradu, se vrši takole.

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsedništva se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NAŠLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petrovič, predsedniku nadzornega odbora, digar naslov je zgoraj.

Vsi pravni za gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni oglasu, narodnini in spisi vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošlje na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ŽELITE LI?

Ako želite
Poslati denar v staro domovino.
Potovati v stari kraj.
Dobiti svojce iz starega kraja.

tedaj obrnite se na našo državno banko, katera obavlja vse bančne posle že nad 35 let v najlepšem redu, pri nas dobite najboljšo postrežbo.

Denar poslan potom naše banke je izplačan v starem kraju v teku treh tednov. Za pošiljanje denarja na hranilne vloge v stari kraj vam preskrbimo hranilno knjižico v najkrajšem času.

Mi zastopamo vse parobrodne družbe, ter lahko odpravimo naše potnike na vsaki črti, ki si jo sami želje, brez vsake zakasnitve v New Yorku. Mi preskrbimo našim potnikom potne liste in vse potrebne listine BREZPLAČNO. Nadalje obavljamo vse notarske posle kot polnomočne spise in potrdila.

NEMETH DRŽAVNA BANKA sprejema denar tudi na hranilne vloge na tekoči in koristonosni račun, ter plačuje obresti. Vložite vaš denar v našo hranilnico in postanite neodvisni. Najpovoljnejše cene.

Pridite osebno ali pa nam pišite na

NEMETH STATE BANK
10 East 22nd St. **New York, N. Y.**

Jugoslovanski bančni zavod.

POTNIŠKA AGENTURA

odpremanje potnikov v staro domovino z jamstvom, hitro in najcenejše. Na izbero so vedno prostori na vseh odhajajočih parnikih. Posebni uradnik pomaga pri dobavi potnih listin, katere se dobe v 24 urah. Kovčeki se zavarujejo tako da gredo s potnikom garantovano do njegovega mesta.

DOBAVANJE POTNIKOV

iz stare domovine v Zedinjene države z garancijo; ako ne pridejo se denar vrne. Posebni uradnik se nahaja v Evropi, kateri preskrbuje vse potrebne listine v zvezi z potovanjem; v starem kraju imamo tudi posebnega potovodjo, kateri spremlja potnike na potovanju.

BANČNI ODDELEK. NAKAZNICE.

Prodaja denarnih nakaznic po najcenejših dnevnih cenah, katere se nakazujejo na vse večje bančne zavode v Evropi in na vse banke v stari domovini. Izplačevanje je zajamčeno, kakor hitro se nakaznice predlože dotičnim bankam. Money order; pošiljanje denarja, v katerikoli kraj stare domovine pod garancijo. Vi dobite pismeno poštno potrdilo, podpisano po človeku, kateremu pošljete denar.

VLOŽNE HRANILNE KNJIŽICE.

Pošiljanje denarja na hranitev v domovinske hranilnice in dobava hranilnih knjižic v teku dveh mesecev pod jamstvom.

PRAVNI ODDELEK.

V tem oddelku so nameščeni starokrajski odvetniki, kateri izvršujejo vsakovrstne pogodbe, prepise posestev, poslednje volje, tirjatve in vse ostalo za domovinske vlasti.

HOTEL.

Posebni hotel z udobnimi sobami, čitalnico in vsem drugim je na razpolago potnikom; tu so nastanjeni samo potniki Zarove banke. Ne premišljajte, temveč kadar potrebujete nasvetov, obrnite se k Vašemu

HENRY C. ZARO, BANKIR
39 Cooper Square, **NEW YORK CITY.**

Terorizem od vseh strani je zlomil jeklarsko stavko.

(Nadaljevanje.)

Policija je izvršila to povelje, aretirala člane denuncirane organizacije in jih obdržala v policijskih zaporih in na to obvestila justični department. Justični department je potem poslal kakega svojega uradnika, ki je zaslišal te aretirance in se hotel prepričati, ali je v resnici med njimi kak "ekstremni radikalec". Navadno je rezultat tega zaslišanja ta, da so izpuščeni do malega vsi. V enem takem slučaju je bilo aretiranih 79 delavcev. Justični department je po zaslišanju izpustil vse razun treh in čez nekaj časa izdal zaporno povelje samo za dva in tretjega tudi izpustil."

Nadaljna prejskava o delovanju kompanijskih vohunov in agentov provokaterjev je dognala še sledeče:

"Dve veliki detektivski stavkokaški agenciji, katerih uradi so v vseh večjih mestih, sta bile posebno aktivni v zadnjem štrajku. Komisija je dobila vpogled v posebni oddelek zapisnika, v katerem so kompanije vodile natančno seznamek o delavcih, v katerem je našla razna pročila o delovanju teh dveh agencij, posebno še o delovanju v čikaškem distriktu. Našli so pogodbe, glasom katere so detektivi opravljali svojo službo, o plači, katero so dobivali za svoje delo. Med poročili je našla komisija denuncijacije od navadnih postopačev, ki so bili v službi kompanije in katera so bila spisana z zelo nečitljivo pisavo, in našla je tudi popolnoma natančno poročilo o tajnih unijskih sejah. Ko je komisija intervenirala uradnike teh stavkokakšnih detektivskih agencij, je nek upravnik izjavil prestodušno ,da je njegova agencija pomagala razbiti to stavko. Agencija, katere upravnik je bil on, je imela vslužbenih 500 mož v zadnjem štrajku. Nekaj izmed teh uslužbencev je bilo v službi jeklarskih kompanij že eno leto prej, kot se je pričela stavka. Veliko teh vslužbencev je bilo tudi v odborih delavskih organizacij. V stavkovnem odboru je bil tudi nek delavski voditelj, ki je dobil od njega (tega upravnika namreč) denar. Ta upravnik je zanikal, da bi bila njegova agencija samo navadna stavkokaška detektivska agencija. — Imenovala se je 'The Corporation Auxilary Company" in svoj glavni stan je imela v poslopju Wabash, Pittsburgh, Pa., in svoje urade je imela tudi v New Yorku, Chicagu, Clevelandu, St. Louisu, Cincinati in Detroitu. Komisija je dobila vpogled v neko pismo naslovljeno na "Page Steel and Wire Co." v Pittsburrghu, Pa., v katerem obvešča ta agencija družbo, da ji pošilja stavkokaze in v katerem se izraža, da "upa' da se bo kompaniji posrečilo zlomiti moralo inozemskih stavkarjev' '

V poročilu, katerega je izdala komisija "Medcerkvenega svetovnega gibanja" se glasi nadalje, da nima nobena druga dežela na svetu tako dobro organiziranih, izvežbanih in financiranih stavkokaških agencij, ki kujejo denar iz "delavskih nemirov", kot ravno Amerika. Eksistenca teh agencij zavisi edino le od industrijalnih korporacij, ki nočejo imeti nobenega opravka z delavskimi unijami. In te agencije so imele bogato žetev v jeklarski stavki. Agencije so imele svoje uslužbence v tovarnah, zunaj tovarne, v delavskih unijah, njeni vslužbenci so vohunili, tajno denuncirali, izzivali nemire, posredovali aretacije in pomagali pri napadu na kako delavsko sejo ali v urade delavskih unij. Te agencije pa niso imele samo nalog, čakati na "delavske nemire". Kadar je bil njih zaslužek slab, so sami izvali nemire med delavci ali naredili takozvane "labor trouble."

Najboljši dokaz, kako "nalogo" so imele te agencije, naj služi sledeče pismo, ki ga je dobila neka taka agencija, ki je imela svoje uslužbence v So. Chicagu:

"A, 563—D .2. okt. 1919.

"Rep.—

"Cenjeni:— V našem pogovoru ste dobili vse potrebne inštrukcije. Mi hočemo, da napravite kolikor mogoče slabo razpoloženje med Srbi in Italijani. Razširite vest med Srbi, da se Italijani vračajo na delo. Delujte kolikor vam je mogoče, da izzovete narodno sovraštvo med tema dvema narodoma in prepričajte Srbe, za vsako ceno, da je najboljše za nje, da se povrnejo na delo in da v slučaju, da se nočejo odzvati, jim pripovedujte, da bodo Italijani vposleni na njih mesta.

"Dnevna parola — poslana danes slehernemu zastopniku: Pripravite vaše moči za gotovo delo — pričnite takoj, da vas drugi ne prihitijo." (To pismo je bilo že priobčeno v Prosveti nekako v tem času, kot je bilo razposlano. Opomba urěd.)

Med drugimi agencijami, ki so bile izredno aktivne v jeklarski stavki, je bila tudi "Sherman Service Co.", ki je imela svoje urade v Philadelphiji, St. Louisu, Chicagu, Clevelandu, New Havenu, Providenci, Bostonu, Detroitu, Torontu in New Yorku Cityu. Ta agencija je služila tudi vladi posebno ob času preganjanja rdečkarjev in da je služila bolje svojemu namenu, so se izdajali vslužbenci te agencije za rdečkarje", Kjer koli je bila kaka delavska organizacija malo bolj "radikalna" kot je bilo potreba, je bila naloga vslužbencev Shermanove detektivske agencije, da so pokazali simpatije do radikalizma, in da so postali člani te organizacije. Ti "člani" so bili najbolj aktivni in so postali potem odborniki organizacije in dobili vpogled v notranje posle te organizacije. Ko so dobili vse potrebne informacije, katere so hoteli, so takoj vse naznanili na justični department.

Kompanije so imele tako dobro organiziran špijonažni sistem, da so bili delavci vedno pod nadzorstvom, kamor so šli, delali, ali kar si že bodi. Lahko bi se reklo, da so bili delavci pod takim nadzorstvom, da so kompanije še cilo vedele, kaj da delavec misli. —

(Dalje.)

NA KRIŽIŠČU.

Abilene, Kans. — Blizo Elma je osobni vlak zadel avtomobil na križišču in ga razsul na kose. Ubite so štiri osebe in en otrok je zadobil težke poškodbe.

POTOP.

Zgodovinski — roman —

Spisal H. Sienkiewicz.—Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Radi tega so bili vsi prepričani, da se klin, kjer se je bila utaborila švedska vojska, izpremeni vkratkem v jedno veliko gomilo ter v tem videli konec vojne. Nekateri so govorili, da preostaja Karolu Gustavu samo jeden izhod, namreč ta, da odda švedske Inflante ter se tako odkupi ljudovladi.

Toda nakrat se je zboljšala usoda Karola Gustava in Švedov. Dne 20. marca se je podal Malbork, katero mesto je oblegal Steinbock in krepka njegova armada je sedaj lahko odrinila kralju na pomoč. Od druge strani pa je hitel mejni grof badenski po končanem vojaškem naboru, s svežimi močmi, da reši kralja. Obe vojski sta se pomikali naprej, in ugonobljale manjše oddelke vstajnikov, požigale in morile po poti. Švedje so jemali s seboj po utrdbah nastanjene posadke, lovili manjše oddelke in njihova moč je naraščala vsako minuto.

Novica o vzetju Malborga in o pohodu sovražne armade v klin med Sanom in Vislo je vzemirila Poljake. Resnica, Steinbok je bil še daleč toda mejni grof badenski je mogel priti kmalu ter izpremeniti s svojim prihodom položaj v Sandomirju.

Poveljniki se torej zberejo na bojno posvetovanje, na katerem sklenejo, da ostane Sapieha na mestu ter čuva kralja, Čarnecki pa odrine proti mejnemu grofu badenskemu in ako se mu posreči zmaga, se vrne nazaj, da oblega kralja.

Naslednje jutro je jela odhajati vojska Čarneckega skrivoma pred Švedi in njih mesta so zasedli večji oddelki plemstva in kmetov. Poslednji so takoj zakurili ter začeli šumeti, hoteč s tem prevariti Švede. Med tem so ondi odhajali polk za polkom in sicer najbolj spredaj lavdanski, ki bi imel ostati pri Sapiehi; toda ta ga je odstopil Čarneckemu, ker so se mu Lavdanci zelo prikupili. Za njimi so odrinili polki Vansoviča, Dimitrija Višnjeveckega, dva polka dragoncev Vitovskega, dva — Javorskega, jeden Stankovskega, potem polk kaštelanski, kraljevi in vsa moč Ljutomirskega. Pešci so ostali na starem mestu, kajti Čarnecki je nameraval iti urno.

Vsi polki so obstali pod Zavado, kjer je uredil Čarnecki vojsko na pohod. Sam je sedel na čilem konju, ki je hrkal in kimal z glavo, kakor bi hotel pozdravljati mimogredoče polke in Čarneckemu je rastel pogum. Saj je tudi imel pred seboj zali prizor. Kamor je segalo oko, je bil videti konj pri konju, a na vsakem jezdec s sabljo in sulico, ki so se lesketale v jutranjem solncu. Čarnecki, je pregledal vojake in zapovedal pohod.

'Z Bogom! Po zmago!" je zakričal neaposled.

"Z Bogom, zmagajmo!" se je oglasil odgovor.

Vojska se je spustila v dir kakor jata roparskih tic, katera se kosa, ko ovoha mrhovino v daljavi, z vestrom v zraku. Nihče še ni pomnil, da bi tako naglo kedaj dirjali Tatarji, nihče še ni slišal o takem pohodu. Vojaki so spali, jedli in pili na sedlih; konje so krmili iz rok. Šli so po dnevu in po noči ter se vstavili semtertje samo toliko, da so se konji oddahnili.

Naposled je naletel pod Kozenicami Čarnecki na osem švedskih polkov pod poveljstvom Torneskilda. Lavdanci, ki so korakali spredaj, so prvi zagledali sovražnika, niso se oddahnili niti minute. Spustili so se ž njim v boj. Za njimi so dospeli Šandrovski, Vansovič in Stapkovski. Švedje, misleči si ,da imajo opraviti z manjšimi oddelki, so se jim uprli na odkritem polju in dve uri pozneje že ni ostala živa duša, ki bi mogla naznaniti mejnemu grofu nepričakovano nesrečo, ter mu donesti vest, da se bliža Čarnecki. Po tej bitki je odrinil kaštelan k Magnuševu, kajti že je bil izvedel, da se nahaja mejni grof badenski s vso vojsko v Varki.

Volodijevski je bil poslan na noč na četovanje z namenom, da prouči moč in položaj sovražnika. To nočno odpravo je obsojeval izmed vseh najbolj Zagloba in se pritoževal ves čas čez naglico pohoda; vsekako pa je raje odšel z Volodijevskim, nego bi bil ostal pri vojski.

"Zlate čase smo imeli pod Sandomirjem," je dejal, in se zleknil na sedlič. "Človek je jedel, pil in spal ter zrl od daleč na Švede, a sedaj pa nima toliko časa, da bi nastavil lagvico k ustom. Najgroznejše pa je, da stresamo trebuh nekoliko dni in noči zaporedoma. Že sem jel galopirati od gladu; zvezde se mi kažejo kakor kaša, a luna kakor pečenka. Kar lastnemu konju bi odgriznil ušesa!"

"Jutri se oddahnemo, ko preženemo Švede!"

"Da, raje imam opravek s Švedi, kakor tako muko. O Bog, o Bog, kedaj daš mir ljudovladi, staremu Zaglobi pa kotiček za pečjo in pogretega piva. . . Tukaj pa se stresaj starec na sedlu, dokler se ne natreseš na smrt. . . Ali nima kateri duhana?. . . Nemara izkiham svojo zaspanost skozi nosnice. . . Luna mi sije naravnost v usta ter dalje v trebuh, in ne vem, kaj išče ondi, kajti to vem, da ne najde ničesar. . Psu ne bi privoščil takšne vojne!"

"Ako si ujec mislite, da je luna pečenka," se oglasi Rok, "pa jo pojejte!' '

"Ko bi tebe pojedel, bi lahko dejal, da sem jedel govedino, toda bojim se, da bi prišel po taki pečenki povsem ob pamet."

"Ako sem jaz vol, kaj ste potem vi?"

"Stolci vraga v možnarju, meni pa dovoli, da zaspim! Kaj je tam! Čemu smo obstali?"

"Varka ni več daleč", odvrne Volodijevski.

"A Magnušev imamo že za seboj?"

"Da, on je ostal na desno. . . Čudno se mi zdi samo to, da nismo srečali na tej strani nobene prednje straže. Odrinimo v to goščavo ter se prituknemo, nemara pričakamo kakega glasnika."

(Dalje.

Novice iz Jugoslavije.

TALIJANSKA HARLEKINADA NA REKI.

Bakar, 15. julija.

Kakor v Splitu in v Trstu so Italijani zdivjali tudi na Reki. Njihovo divjanje ni bilo nič manjše, kakor ono v drugih zasedenih krajih naše domovine. Vsled tega postaja položaj našega naroda vsak dan bolj kritičen. Zjutraj se ne ve, kaj se bo zgodilo popoldne. Italijani na Reki so začeli pogrome v torek popoldne. Prijeli so tri naše ljudi, in sicer samo radi tega, ker so ti na ulici med seboj govorili hrvatski. Na kvesturi, kamor so jih odpeljali, so jih bičali, klofutali in jim rekli, da je to nagrada za Split. Eden izmed arditov je enega od naših ljudi napadel z bodalom. Da se napadeni v zadnjem trenotku ne bi branil z roko, bi ga bil ardit zabodel.

D'Annunzijeva vojna drhal se je ves dan pripravljala, da napade Sušak. V zadnjem trenotku je na povelje D'Annunzia samega opustila to namero. Medtem so redne italijanske čete na Sušaku zabarikadirale most in izdale povelje, da ne sme nihče po dvajsetih biti na Sušaku na ulici. Vsa italijanska vojska je bila ves dan alarmirana. Imeli so strojne puške in zasedli obal vzdolž Rječine do kopališča. Čeprav je izgledalo, da so vse to naredili, da ščitijo sušasko prebivalstvo, so po ulicah v večjih gručah demonstrirali proti domačemu prebivalstvu. Upili so, da se zedinijo z D'Annunzijevimi arditi z Reke in da odidejo skupno z njimi zasest Bakar. Kakor se le naknadno doznalo, se je vse to pripravljalo po nalogu z najvišjega mesta v Rimu.

Včeraj je prišlo na Reki do nečuvenih italijanskih demonstracij in razbojstev. Italijanski fakini podpirani po arditih, so napadli in plenili vse naše trgovine. Prizanesli niso niti našim denarnim zavodom. Tako so najprej napadli trgovino čevljev Blažič, ki so jo popolnoma opustošili in blago do zadnjega kosa odnesli. Popolnoma uničena in izropana je tudi trgovina Komljenac i drug. Posebno barbarski sta uničeni knjigarni Sikič in Trbojevič, kjer so demonstranti razbili in zažgali vse police, knjige in ostalo pohištvo pa pometali v morje.

Medtem je skupina arditov, med katerimi je bilo tudi mnogo reških Italijanašev, navalila na prostore podružnice Prve hrvatske štedionice in Zadružne banke, kjer so razbili izložbena okna in jih oropali. Zelo je trpela Poljedelska banka. Opustošeni so tudi uradni prostori paroplovne družbe "Ungaro-Croata". Tolpe so popolnoma podivjale; prizanesle niso niti lekarnam, katerih lastniki so Jugosloveni. Zelo je trpela lekarna Babič. Budakova lekarna pa je tako opustošena, da je ni več spoznati.

Demonstranti so začeli preganjati naše ljudi. V zadnjih dveh dneh je bilo aretiranih zelo mnogo Jugoslovenov, med njimi župnik dr. Rački, in sicer zato, ker je na Petrov dan v molitvi za kralja rekel "Čuvaj ga Bog pred sovražniki." Karabinerji so te besede razlagali tako, da je duhovnik pri tem mislil na Italijane. Včeraj se je govorilo po mestu, da so te žrtve odškodnina za Split. Med Jugosloveni na Reki vlada velika razburjenost. Nihče se ne upa več na ulico. Doslej še nihče ni izkušal preprečiti vandalsko divljanje D'Annunzijevih arditov.

TRŽAŠKI DOGODKI IN DELAVSTVO.

Ko se je raznesel po mestu glas o splitskem incidentu, so italijanski nacijonalisti takoj izvesili nacijonalne zastave s črnim trakom na pol droga. V delavskih okrajih pa ni bilo o zastavah ne duha ne sluha. To je seveda silno dražilo razgrete naciojonaliste in postajali so nasilni. Tako so n. pr. zahtevali od ravnatelja v prosti luki, da izvesi zastavo z žalnim trakom, čemur pa se je ravnatelj uprl, , kar je utemeljeval s tem, da ni dobil od vlade nikakršnega ukaza. Demonstranti pa so kljub tej izjavi pritiskali naj ter mu žugali in mu dali pet minut odloga, da ustreže njihovi zahtevi, to je, da izvesi žalno zastavo. Ko so mu žugali z orožjem v roki, je bil ravnatelj primoran razobesiti nacijonalno žalno zastavo. To pa je delavstvo v prosti luki, ki ne pozna druge zastave nego svojo rdečo, zelo razkačilo in je zahtevalo od ravnatelja, da takoj odstrani izvešeno zastavo, a odgovoril jim je, da ni storil tega iz svoje inicijative, marveč da je bil prisiljen od ljudi, ki so nosili orožje v rokah. — Ko je bilo delavstvo v prosti luki informirano o tem dogodku, je takoj sklicalo shod, na katerem je bila proglašena poldnevna stavka v znak protesta proti nasilnemu postopanju s trani italijanskih nacijonalistov. Stavka pa se je je deloma nadaljevala tudi naslednji in tretji dan.

Ob priliki zbegnelega uničevanja sfanatizirane nacijonalistične druhali, je ostalo italijansko delavstvo dejansko sicer pasivno, ali teh nekulturnih dejanj ni moglo odobravati. Vsakdo, ki si je drznil protestirati, je bil napaden in pobit. Med italijanskim delavstvom so bile tudi žrtve, ki so plačale izraz svojega gneva z lastnim življenjem.

Tržaško delavstvo je bilo v splošnem pasivno kakor smo rekli, ali izdana je bila parola: "Gorje, če se dotaknejo naše lasti!" Pričakovalo se je, da napade pobesnela nacijonalistična druhal tudi tiskarno soc. lista "Lavoratore" in "Delavski dom." Ali italijanska vlada je bila toliko previdna, da je takoj odposlala pred omenjeni poslopji močne vojaške oddelke, ki so dobili nalogo ščititi socijalistično lastnino. — To je bila sreča! Uverjeni smo, da bi prišlo v nasprotnem slučaju do prelivanja krvi, zakaj delavstvo bi ne dovolilo več nobene nacijonalistične komedije. — To so čutile tudi nacijonalistične druhali in ogibale so se početja, ki bi utegnilo izzvati kakršenkoli konflikt. Iz istega vzroka je sklepati tudi to, da se demonstranti niso pojavili v delavskih okrožjih, kakor je Sv. Jakob. Da je ostala krasna slovenska šola pri Sv. Jakobu nedotaknjena, se imamo zahvaliti edino proletarijatu, pred katerim čutijo nacijonalisti rešpekt. Iz istega vzroka so ostali nedotaknjeni tudi vsi lokali v delavskem okrožju pri Sv. Jakobu.

Belgrad, 26. julija. Današnji sestanek zastopnikov obeh velikih parlamentarnih skupin, namreč z ene strani dr. Vesniča in dr. Ninčiča, a z druge Draškoviča in Pribičeviča, ki je trajal tri ure in pol, je prišel do gotovih zaključkov, toda še ne do definitivne odločbe o pogojih za vstop v koncentracijsko vlado. Razgovori za pogajanja se bodo jutri nadaljevali. Razpoloženje je večinoma optimistično, ter se v kompetentnih krogih nadejajo da se dr. Vesniču do 1. avgusta gotovo posreči sestaviti koncentracijsko vlado.

Belgrad, 26. julija. Komisija za izdelavo ustave in osnovnih zakonov v zvezi z ustavo je zaključila svoje delo glede načrta ustave in zakonov in začela izdelovati zakonski načrt o upravni razdelitvi Jugoslavije.

Protestno zborovanje zaradi odprave demarkacijske črte na Koroškem v Mariboru. V soboto se je vršilo v Mariboru veliko zborovanje zaradi nameravane odprave demarkacijske črte med zonama A in B na Koroškem. Zborovanje je sklicala 'Jugoslovanska Matica' ter se je zborovanja udeležilo impozantno število zborovalcev .

MALI OGLASI

Classified Advertisements

NAZNANILO.

Ali želite imeti stalno delo? Mi potrebujemo za našo livarno več navadnih

DELAVCEV

in

POMOČNIKOV.

Dobra plača.

Oglasite se v naši delavski posredovalnici, kjer dobite nadaljna pojasnila.

LINK & BELT CO.,
329 West 39th St.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

15 čipkaric, ki razumejo delo pri okvirjih (frame workers). Zelo dobra plača, stalno lahko delo v čisti delavnici.

Oglasite se pri:

CHIC HAND EMBROIDERY CO
215 S. Market Street,
Chicago, Ill.

JAVNA ZAHVALA.

Grove City, Pa., 24. julija 1920.
Slavonic Immigrant Bank,
436 W 23d St., New York, N. Y.

Spoštovani gospod:—

Okoli pred šestimi tedni sem poslala po vaši banki $95.00, da jih premenjate v krone in pošlete v stari kraj Božu Ivežiču h št. 383, Vrbanj, v Slavoniji. Danes sem od Vas prejela pismo s potrdilom, da je moj oče prejel Kron 10,000. Lepa hvala za vaš trud. Jaz se Vam prav od srca zahvaljujem in Vam srčno rada dajem svoj podpis in vsakemu vas bom z veseljem priporočala, da naj se na vašo banko obrne.

S spoštovanjem

Marija Ivežič,
108 Washington Blvd.,
Grove City, Pa.

ŽENITVENA PONUDBA.

Želim se seznaniti s kmetskim (farmerskim) dekletom v starosti od 25 do 30 let v svrho ženitve. Želi se ,da bi imela nekaj svoje lastne farme in da bi bila dobrega značaja. Moje veselje je priženit se na kmetijo, kjer bom delal z veseljem bolj kot pa v mestu. Ako katera resno misli in bi jo veselilo omožiti se ,naj piše po moj naslov na upravništvo "Prosvete" in naslovi pismo "Kmetski ženin," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

SLAVONIC IMMIGRANT BANK

včeraj je prodavala in pošiljala v stari kraj jugoslovanske krone in dinare po ti le ceni:

1000	kron za	$ 13.80
5000	kron za	68.50
10000	kron za	136.00
50000	kron za	675.00
100000	kron za	1330.00

1000 dinarjev za $83.40. Pri večjih svotah dinarjev je cena še mnogo cenejša. Pri teh cenah so vštetti vsi stroški. Nobenih drugih stroškov, ne plača ne pošiljatelj in ne prejemnik.

Cene kronam in dinarjem se vsaki dan menjajo, rastejo ali padajo. Slavonic Immigrant Banka, vam bode računala po ceni onega dne ko sprejme od vas denar.

SLAVONIC IMMIGRANT BANK
436 West 23rd Street
NEW YORK, N. Y.

Pošiljano denar v staro domovino.

Kapital vloge in prebitek znaša blizo $12,000.000.

Sedaj lahko pošiljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.
Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko.
Jamčimo za ves poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan. Prodajemo žifkarte na vse linije.
Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Pondelek in soboto po 8.30.

KASPAR STATE BANK
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.